Valiokunnan mietintö UaVM 6/2018 vp─ K 7/2018 vp

Ulkoasiainvaliokunta

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2017

JOHDANTO

Vireilletulo

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2017 (K 7/2018 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- puheenjohtaja, Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta Juho Eerola
- kansainvälisten asiain neuvos Mari Herranen
- Pohjoismaisen yhteistyön sihteeristön päällikkö Johan Schalin

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajamaana toimi kertomusvuonna 2017 Suomi. Suomen puheenjohtajakaudella keskityttiin kolmeen pääteemaan: Sivistyksen Pohjola, Puhtaan energian Pohjola sekä Verkostoituva Pohjola. Poikkileikkaava teema puheenjohtajuusohjelmassa oli pohjoismaisten rajaesteiden poistaminen. Lisäksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuksien teema *Yhdessä —Tillsammans* näkyi vahvasti puheenjohtajuusohjelmassa.

Kertomusvuonna Pohjoismaiden neuvostossa keskusteltiin Pohjolan kansainvälisestä roolista sekä pohjoismaisen yhteistyön globaalista vaikuttavuudesta ja hyväksyttiin neuvoston uusi kansainvälinen strategia vuosille 2018—2022. Strategian mukaan Pohjoismaiden neuvoston kansainvälinen toiminta keskittyy tulevina vuosina Itämeren alueelle, Arktiselle alueelle ja EU:hun. Ulkoasiainvaliokunta korostaa Arktisen yhteistyön tärkeyttä ja pitää Pohjoismaiden neuvoston valittuja painopisteitä ilmastonmuutoksen torjuntaan ja kestävän kehityksen edistämiseen liittyen hyvinä. Itämeri-yhteistyöhön liittyen valiokunta korostaa Itämeren parlamentaarikkokonferenssin (BSPC) merkitystä alueen toimijat yhteenkokoavana foorumina. Foorumin puitteissa tehdyllä ympäristöalan yhteistyöllä on saavutettu myönteisiä tuloksia Itämerellä, ja on hyvä, että Pohjoismaiden neuvosto osallistuu aktiivisesti tähän yhteistyöhön.

Suomi toimi vuoden 2017 myös Nordefcon puheenjohtajana ja järjesti tässä roolissa puolustuspoliittista yhteistyötä käsittelevän istunnon Pohjoismaiden neuvoston, parlamenttien puolustusvaliokuntien sekä puolustusministerien kesken. Esillä olivat muun muassa puolustuspoliittisen

dialogin syventäminen ja laajentaminen koskemaan Itämeren alueen lisäksi myös pohjoisia alueita sekä logistiikka- ja huoltovarmuusyhteistyön syventäminen Pohjoismaiden välillä.

Suomen valtuuskunnan vuosikertomuksen mukaan rauhanvälitys oli vahvasti esillä Pohjoismaiden neuvoston työssä vuoden 2017 aikana. Kertomuksessa todetaan Pohjoismaiden vahvuuden rauhanvälittäjinä pohjautuvan yhteiseen arvopohjaan, joka perustuu demokratiaan, oikeusvaltioon ja yhteiskuntamalliin, jossa kaikkia kohdellaan samanarvoisina. Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että Suomen valtuuskunta on omalla toiminnallaan panostanut rauhanvälityksen merkityksen kasvuun myös Pohjoismaiden neuvostossa, ja toteaa rauhanvälityksen merkityksen ylipäänsä kasvaneen Suomen ulkopolitiikan yhtenä painopisteenä.

Pohjoismaiden ja Venäjän välisissä suhteissa ei kertomusvuonna toimintakertomuksessa todetun mukaisesti tapahtunut suuria muutoksia. Yhteistyötä ei edelleenkään voida tehdä normaaliin tapaan, mutta dialogin edistämiseksi Pohjoismaiden neuvosto on tavannut venäläisiä kansallisen tason parlamentaarikkoja sekä Luoteis-Venäjän alueparlamenttien edustajia ja jatkanut vuoropuhelua yhteisellä agendalla olevista aiheista liittyen mm. Itämeri-yhteistyöhön ja Arktisen alueen kysymyksiin. Ulkoasiainvaliokunta pitää hyvänä, että parlamentaarista vuoropuhelua painottava lähestymistapa korostuu Pohjoismaiden neuvoston itäisessä yhteistyössä. Valiokunta pitää merkittävänä myös Pohjoismaiden ministerineuvoston piirissä hyväksyttyä pilottiohjelmaa Luoteis-Venäjän ympäristö- ja ilmastohankkeiden rahoittamiseksi Pohjoismaisen ympäristörahoitusyhtiö NEFCOn kautta.

Lopuksi valiokunta toistaa pitkäaikaisen kantansa rajaesteiden purkamisen tärkeydestä Pohjoismaiden välillä. On myönteistä, että rajaesteiden purkaminen oli Suomen PN-puheenjohtajuuskauden yksi kärkiteema ja työ asian ympärillä jatkuu vahvana myös kuluvana vuonna. Valiokunta korostaa rajaesteiden purkamisen ohella niiden ennaltaehkäisyn tärkeyttä uutta lainsäädäntöä luotaessa.

Ulkoasiainvaliokunta korostaa Pohjoismaiden ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisen yhteistyön keskeistä merkitystä Suomelle. Parlamentaarikkojen osallistuminen tämän yhteistyön tiivistämiseen ja vahvistamiseen Pohjoismaiden neuvoston piirissä on tärkeää. Yhdessä toimien Pohjoismaat voivat vahvistaa alueensa turvallisuutta ja voimistaa vaikutustaan kansainvälisissä kysymyksissä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 7/2018 vp johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus

Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2018 vp

Helsingissä 6.6.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Matti Vanhanen kesk
varapuheenjohtaja Pertti Salolainen kok
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Simon Elo sin
jäsen Tiina Elovaara sin
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Antti Rinne sd
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Lenita Toivakka kok
jäsen Jutta Urpilainen sd
jäsen Stefan Wallin r
jäsen Ben Zyskowicz kok
varajäsen Antti Kaikkonen kesk (osittain)
varajäsen Ilkka Kanerva kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala